

КОГНІТИВНА ЛІНГВІСТИКА

Викладач – Мушировська Н. В., канд. філол. наук, в. о. доцента кафедри стилістики та культури української мови.

Курс – 4 , семестр – 8,

Кількість кредитів – 3

«Когнітивна лінгвістика» – навчальна дисципліна вибіркового циклу, яка забезпечує набуття професійних компетентностей за освітньо-професійною програмою «Українська мова та література» спеціальності 035. «Філологія». Когнітивна лінгвістика, що розглядається у структурі сучасної антропоцентричної парадигми наукового знання, досліджує проблеми співвідношення мови і свідомості, вивчає зв'язок когнітивних здібностей людини з мовою і форми їх взаємодії, роль мови в концептуалізації та категоризації світу, в пізнавальних процесах та в узагальненні людського досвіду, тому є необхідним компонентом підготовки фахівців-філологів.

Мета курсу – сформувати у здобувачів вищої освіти уявлення про проблемне поле когнітивної лінгвістики, історію її зародження та основні напрями, теоретичне підґрунтя, сприяти засвоєнню основних понять когнітивної лінгвістики з урахуванням їх теоретичного і практичного застосування, методів і прийомів семантико-когнітивного аналізу.

Завдання:

- визначити об'єкт, мету та завдання дисципліни, встановити роль і місце когнітивної лінгвістики в контексті антропоцентричної парадигми наукового знання, проаналізувати вагомі дослідження науковців у сфері когнітивної лінгвістики;
- засвоїти основні поняття когнітивної лінгвістики, схарактеризувати її напрями;
- сформувати поняття про національно-культурну специфіку концептів та їх репрезентативність у когнітивній свідомості народу;
- опанувати методи і прийоми семантико-когнітивного опису концептів, їх значень;
- продемонструвати можливості застосування знань із когнітивної лінгвістики у практиці наукових досліджень.

Перевагами дисципліни є те, що у процесі її засвоєння у здобувачів вищої освіти формуються такі компетентності:

загальні:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства;

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

фахові:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.

ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування

(офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 13. Здатність до оволодіння методиками викладання української мови та літератури в загальноосвітній школі, здатність до застосування знань із психології та педагогіки у професійній діяльності.

Згідно з освітньо-професійною програмою після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають демонструвати такі **програмні результати навчання**:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію української мови і літератури, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

ПРН 20. Розробляти і проводити уроки з української мови та літератури, використовуючи класичні й інноваційні методи навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- об'єкт, мету та завдання когнітивної лінгвістики, її роль і місце в контексті антропоцентричної парадигми наукового знання;
- основні проблеми і напрями сучасної когнітивної лінгвістики, вагомі дослідження науковців цього напрямку;
- теоретичні поняття та категорії когнітивної лінгвістики;
- методи і прийоми семантико-когнітивного аналізу концептів;

вміти:

- розпізнавати і класифікувати різні типи мовних знаків, застосовуючи методи і

прийоми когнітивної лінгвістики;

- описувати семантику мовних засобів, що утворюють номінативне поле концепту;
- використовувати когнітивну інтерпретацію і моделювання концептів;
- застосовувати експериментальні методики дослідження концептів;
- використовувати знання категорій когнітивної лінгвістики для покращення своєї

комунікативної діяльності та з дидактичною метою;

- використовувати можливості і перспективи семантико-когнітивного підходу у мовознавчих дослідженнях.

E-mail кафедри: kstilukrmov.rshu@ukr.net

E-mail викладача:

nataliia.mushyrovskia@rshu.edu.ua,

nat.mushyrovskia@gmail.com

Очні консультації: щоп'ятниці з 11.10 до 14.15 (2 академічні години).

Онлайн-консультації: щочетверга з 16.00 до 18.00.